

Plenum

Torsdag 10.11.2016 kl. 16.00—21.26

2.1. Muntlig fråga om nedskärningarna i utbildningen (Krista Kiuru sd)

Muntligt spörsmål MFT 112/2016 rd

Muntlig frågestund

Talman Maria Lohela: Ledamot Krista Kiuru.

Debatt

16.01 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! Eilen salissa käytiin keskustelua siitä, onko hallituksen politiikalle vaihtoehtoa, ja me sosialidemokraatit esitimme, että 95 prosenttia suomalaisista palkansaajista ja eläkeläisistä voisi hyötyä SDP:n vaihtoehdosta enemmän. Kuitenkin ajattelin, että tänään voisimme puhua vielä tulevaisuuspanostuksista, osaamisesta ja tulevaisuuteen satsaamisesta. Eilen tulleen tiedon mukaan tiedebarometri toteaa, että 90 prosenttia, siis yhdeksän kymmenestä suomalaisesta, sanoo suoraan hallitukselle, että koulutuksesta leikkaaminen on lyhytnäköistä varastamista tulevaisuudelta. Lapset ja nuoret kärsivät näistä leikkauksista, ja nyt ei riitä selitykseksi hallitusaitiosta eikä esittelevältä ministeriltä, että teette täyskäännöstä ja satsaattekin pääomittamisen muodossa yliopistoihin ja ammattikorkeakouluihin. Me kysymme nyt pääministerin sijainen Soinilta: miltä tämä hallituksen lyhytnäköinen politiikka koulutuksesta varastamisesta näyttää? Eli, herra pääministerin sijainen, kysymys on: onko kansa väärässä?

Puhemies Maria Lohela: Edustaja Krista Kiuru, nyt meni jo reilusti yliajalle. Tästä asiasta vastaava ministeri on ministeri Grahn-Laasonen.

16.03 Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro):

Arvoisa puhemies! Suomen talouden tiukasta ja vaikeasta tilanteesta on tässä salissa paljon keskusteltu, ja eilen siihen oli jälleen yksi mahdollisuus etsiä niitä vaihtoehtoja ja ratkaisuja, millä tavalla voimme tätä maata nostaa tästä vaikeasta taloustilanteesta ylöspäin. Siihen liittyen me tarvitsemme uusia avauksia ja uusia ajatuksia siitä, millä tavalla voidaan esimerkiksi osaamisen kautta tätä maata nostaa. Yksi keskustelu on tietenkin se, mitkä ovat määrärahat, ja toinen keskustelu, joka on mielestäni se kaikkein tärkein, on se, millä tavalla ne käytetään vaikuttavimmalla mahdollisella tavalla siten, että Suomi saadaan osaamisen kautta uuteen nousuun. Siitä syystä tämä hallitus on käynnistänyt kaikilla koulutusjärjestelmämme tasoilla lukuisia erilaisia uudistuksia ja kehittämisprojekteja yhdessä kentän kanssa, niin että pääsisimme tästä vaikeasta tilanteesta eteenpäin ja voisimme tulevana vuotena myöskin taloudellisesti satsata nykyistäkin enemmän koulutukseen.

Punkt i protokollet PR 112/2016 rd

Puhemies Maria Lohela: Nyt pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä tästä aiheesta, ilmoittautumaan.

16.04 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta on pettymys, että te, pääministerin sijainen Soini, ette vastannut siihen, aiotteko jatkaa samalla ei-panostavalla linjalla. (Hälinää — Puhemies koputtaa) Ajattelen, että olemme tulleet aika pitkälle tien päähän, jos kansa on sitä mieltä, että koulutusleikkaukset ovat hyvin lyhytnäköistä politiikkaa ja tämä linja on väärä. Olisi tärkeää, että te, arvoisa pääministerin sijainen, ottaisitte tähän asiaan kantaa. Jatkatteko tällä samalla tyhjällä puheella, uudistuksen puheella, joka tosiasiassa on pelkkää leikkausten esittelyä?

Mutta koska emme puhu vain siitä, haluaisin myös teiltä tietää: otatteko vakavasti sosiaalidemokraattien esittämät kasvupanostukset, jotka olivat täällä salissa eilen käsittelyssä, tulevaisuusinvestoinnit niin sähköiseen liikenteeseen, arktisiin mahdollisuuksiin, uusiutuvaan teollisuuteen ja myöskin palvelualan paljon suurempaan hyödyntämiseen kuin mitä tällä hetkellä tehdään? (Puhemies koputtaa) Esityksiä on kahdeksan — mitä mieltä olette?

Puhemies Maria Lohela: Aika on täynnä, ja ministeri Grahn-Laasonen on edelleen tästä asiasta vastaava ministeri.

16.05 Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro):

Arvoisa puhemies! Tässä nousi esiin juuri se, mitä sisällöllistä voidaan tehdä, ja siinä se ydinkysymys juuri onkin. Itselläni onkin ollut huoli siitä, että meidän koulutusjärjestelmä on ollut turhan staattisessa, pysähtyneessä tilassa edelliset vuodet, ja nyt olemme käynnistäneet useita sellaisia projekteja, joilla on tavoitteena se, että suomalaiset oppimistulokset saadaan nousuun, että koulutuksen tasa-arvon mureneminen voitaisiin pysäyttää, että voimme hallitusohjelman tavoitteen mukaisesti vahvistaa suomalaisten osaamista ja että voimme myöskin kääntää meidän hälyttävät tilastot siitä koulutustason laskusta uuteen nousuun. Perusopetuksessa on uudet opetussuunnitelmat tällä hetkellä, ammatillisen koulutuksen reformin lainsäädäntö lähti juuri kentälle kommentoitavaksi isolle, laajalle lausuntokierrokselle. Me teemme tällä hetkellä lukiodien kehittämistyötä kokeilujen kautta, pedagogiikkaa kehittämällä, erilaisilla kehittämisverkostoilla. Tuolla korkea-asteella hallitus tavoittelee sitä, että pystyisimme selkeämmillä profiileilla ja (Puhemies koputtaa) työnjakoa selkeyttämällä rakentamaan (Puhemies: Aika!) aiempaa vahvempaa korkeakoulutusta ja tutkimusta.

16.06 Eeva-Johanna Eloranta sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomalaisella laivateollisuudella menee hyvin. Turun telakalla työpaikat on turvattu pitkälle tulevaisuuteen. Telakan johtajan mukaan palkoilla niinkään ei ole suurta merkitystä, vaan laivatilaukset saatiin Suomeen teknologisten innovaatioiden, ammattitaitoisen ja osaavan työvoiman, vahvan markkina-aseman ja myyntiosaamisen ansiosta. Menestys siis perustuu moniin niistä asioista, joita hallitus on järjestelmällisesti laiminlyönyt. Suomi pärjää tulevaisuudessa panostamalla osaamiseen, tutkimukseen ja tuotekehitykseen ja innovaatioihin. Työn halpuuttamista tärkeämpiä ovat osaamiskilpailukyky, laatukilpailukyky ja myyntikilpailukyky. SDP:n vaihtoehtobudjetista löytyy konkreettisia ehdotuksia hallituksen käyttöön näiden parantamiseksi.

Punkt i protokollet PR 112/2016 rd

Arvoisa puhemies! Suomen osuus maailmankaupasta on jo puolittunut vuodesta 2007. Eikö, arvoisa hallitus, olisi jo korkea aika ottaa käyttöön nämä kasvun eväät ja perua koulutusleikkaukset?

16.07 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Jos me lähdemme tästä Turun telakasta liikkeelle, niin siinä oli kyllä paljon syitä, miksi se onnistui, suomalaista huippuosaamista meriteollisuudessa, koko meriklusterissa, jota pidetään yllä, siinä oli valtion, hallituksen, eduskunnan hyviä toimenpiteitä mutta myöskin halu investoida Suomeen. Saksalainen perheyritys uskoi tähän ja halusi investoida. Yksi hallituksen päätavoitteita on tällä hetkellä se, että me saamme lisättyä Suomessa investointeja, ja muun muassa tästä syystä hallitus selvittää puoliväliriiheen mennessä yrittäjäverotuksen kokonaisuutta, jonka yhteydessä selvitetään, voimmeko me veroelementeillä kannustaa t&k-panostuksiin ja investointeihin, työllistämiseen, koska vain sillä, että me saamme investointeja, syntyy työpaikkoja ja työpaikoista verotuloja, joilla me pystymme ylläpitämään meidän tärkeitä hyvinvointipalveluita.

16.08 Jukka Gustafsson sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mennään lähemmäksi arkea ja kannetaan huolta lapsista ja nuorista. Nyt tiedän, että varapääministeri Soini on kiinnostunut tästä asiasta, ja toivon, että Soini voisi vastata tähän. Nimittäin viimeisten tutkimusten mukaan joka kymmenes nuori ei osaa lukea, kirjoittaa riittävästi pärjätäkseen tässä modernissa yhteiskunnassa, ja tässä tilanteessa ollaan nyt sitten ajamassa alas nuorisotakuuta, nuorten aikuisten osaamisohjelmaa, tilanteessa, jossa jo nyt joka viides 20–24-vuotias mies on työelämän ja koulutuksen ulkopuolella.

Ministeri Soini, nyt kun keväällä on välitarkastuksen aika — hallitus on ollut kaksi vuotta — niin lupaatteko aktiivisesti toimia sen puolesta, että suomalaiset nuoret miehet ja naiset pääsisivät koulutukseen ja työelämään ja aktiviteettiin, joka kasvattaa heitä siihen?

16.10 Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro):

Arvoisa puhemies! Ensin täytyy todeta, että edustaja Gustafssonilla taitaa olla väärää tietoa, nimittäin hallitus juuri budjettiriihessä turvasi nuorisotakuun rahoitusta koskien esimerkiksi etsivää nuorisotyötä ja mainittua nuorten aikuisten osaamisohjelmaa, eli sitä jatketaan. Samoin tällä hetkellä teemme muun muassa ammatillisen koulutuksen reformia, jossa yhtenä tärkeimmistä tavoitteista on vähentää koulutuksen keskeyttämistä, mikä ammatillisen koulutuksen puolella on selkeä ongelma. Tämäkin on sellainen asia, jota edellisen opetusministerin aikana ei korjattu, eli se kaatui silloin viimeisellä viikolla eduskunnassa.

Se huoli, mitä kannoitte, on yhteinen, eli jopa joka viides nuori mies on koulutuksen ja työelämän ulkopuolella. Tähän syrjäytymiskehitykseen meidän pitää pystyä yhteisiä lääkkeitä löytämään. Hallitus on tämän viikon maanantaina strategiaistunnossaan keskustellut tästä asiasta, ja etsimme siihen poikkihallinnollisesti eri ministeriöiden sektoreilta ratkaisuja, joilla voitaisiin tähän asiaan vaikuttaa. (Puhemies koputtaa) Sehän on myöskin ihan hallituksen kärkihankkeissa, meidän strategiseen hallitusohjelmaamme (Puhemies: Aika!) nostettuja kehittämiskohteita.

Punkt i protokollet PR 112/2016 rd

16.11 Ville Niinistö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomalaiset laajasti näkevät sen, että koulutukseen ja tutkimukseen panostaminen on meidän tulevaisuuden avainkysymys. Maailma muuttuu yhä vaikeammaksi, työelämässä tarvitaan uutta osaamista, tarvitaan korkeampaa teknologiaa, ja silloin on tärkeätä se, että me koulutamme kaikki meidän nuoret ja myös aikuiset niin hyvin, että heillä on mahdollisuus saada työtä, ja meidän osaamispohjamme on sellainen, että pärjäämme kansainvälisessä kilpailussa.

Haluan tuoda esille sen mittaluokan, kuinka paljon hallitus on nyt leikannut koulutuksesta. Elikkä yhteensä siis vihreiden varjobudjetti ensi vuodelle lisää koulutukseen 446 miljoonaa euroa enemmän kuin hallitus, ja sen lisäksi velvoitamme palauttamalla normit, 209 miljoonaa euroa lisää kunnissa, panostamaan koulutukseen, ja näihin me maksamme myös ne valtionosuudet. Eli kaikki tämän hallituskauden aikana kertyvät leikkaukset menevät sinne miljardiluokkaan neljän vuoden aikana. Se on iso mittaluokka.

Maanantaina olin Hämeenlinnassa Tavastia-ammattioppilaitoksessa, ja siellä oltiin erittäin huolissaan tästä ammatillisen koulutuksen leikkauksesta. Se viesti, mikä kentältä tulee, on, että nämä sisällölliset uudistukset (Puhemies koputtaa) ammatinimikkeiden muuttamisineen ovat itse asiassa hyviä, mutta ne pitäisi tehdä ensin, (Puhemies: Aika!) ja rahoja ei voi leikata ennen kuin toimintaa kehitetään.

16.12 Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro):

Arvoisa puhemies! Vihreät ovat tässä salissa puolitoista vuotta sanoneet, että "me emme leikkaisi koulutuksesta", ja siitä syystä eilinen keskustelu täällä eduskunnassa oli hyvin paljastava. Nimittäin teidän vaihtoehtobudjetistanne, joka on kaikkien luettavissa, on nähtävissä se, että vihreiden budjetista on tosiasiallisia leikkauksia koulutukseen lähes 250 miljoonan euron edestä. (Välihuutoja) Mitä tämä tarkoittaa käytännössä? Esimerkiksi sitä, että te ette palauttais korkeakouluindeksiä toisin kuin olette aikaisemmin sanoneet ja samoin te ette myöskään lisää kunnille määrärahoja näistä tehtävistä suoriutumiseen ja selviytymiseen. Eli toisin sanoen minusta se oli teidän vaihtoehtobudjetinne suurin uutinen: vihreät leikkaisi koulutuksesta. (Eduskunnasta: Vastauspuheenvuoro!)

Puhemies Maria Lohela: Suullisella kyselytunnilla esitetään kysymyksiä, ei vastauspuheenvuoroja, mutta nyt saatte esittää kysymyksen, edustaja Niinistö.

16.13 Ville Niinistö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä on hyvä korjata nyt. Minua hämmentää, miten valtiovarainministeripuolue ei ymmärrä valtion ja kuntien budjettien rakennetta. (Eduskunnasta: Ohhoh!) Se on todella noloa. Vihreät palauttaa vaihtoehtobudjetissaan kaikki ne valtionosuudet, joita te leikkaatte ammatillisesta koulutuksesta ja varhaiskasvatuksesta. Sen lisäksi me edellytämme pienempiä ryhmäkokoja, me varmistamme täyden päivähoito-oikeuden esittämällä lakimuutoksia ja poistamalla sen esityksen, mikä teillä on, että ammatillisen koulutuksen rahoitusosuudesta leikataan. Tämä velvoittaa kuntia panostamaan 209 miljoonaa euroa lisää koulutukseen, jotka leikkaukset te olette pakottamassa kuntien kurkusta alas. Eli itse asiassa eilinen keskustelu paljasti, että valtion leikkausten lisäksi te leikkaatte kunnissa koulutuksesta ja haluatte viedä nämä kunnissa läpi. Se on väärin. Tänä aikana minua hämmentää, että valtiovarainministeripuolue menee lisää tähän totuuden jälkeiseen politiikkaan, että vääristelette opposition esityk-

Punkt i protokollet PR 112/2016 rd

siä. Voiko ministeri Orpo pyytää nyt anteeksi eilistä väitettään, jossa hän oli väärässä? (Välihuutoja)

16.14 Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro):

Arvoisa puhemies! Tämä on siitä hyvä tilanne, että se vaihtoehtobudjetti on kaikkien luettavissa, ja sieltä voidaan nähdä se, että vihreät ei palauttaisi korkeakouluindeksiä. Eli sitä noin 37 miljoonaa euroa korkeakoulujen rahoitusta, joka näiden indeksien myötä korkeakouluille menisi, te ette korkeakouluille antaisi. Se on teidän aiemman tulkintanne mukaan selkeä leikkaus. Samoin, mitä tulee näihin kuntien määrärahoihin, te ette ole palauttaneet kunnille valtionosuuksina näitä rahoja, esimerkiksi varhaiskasvatukseen ja ammatillisen koulutuksen tehtäviin. (Välihuutoja)

Arvoisa eduskunta! Tämä on teidän vaihtoehtobudjetistanne luettavissa.

16.15 **Tuomo Puumala kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomalaisella koulutuksella on oikeastaan kaksi isoa menestystarinaa. Toinen niistä liittyy siihen, että olemme pystyneet tuottamaan tasa-arvoa ja oikeudenmukaisuutta koko yhteiskuntaan, pitämään kaikki mukana kerkassa. Toinen on se, että pieni pohjoinen maa on pystynyt kurottamaan kohti omaa huippua ja Euroopan huippua. Jotta näin voi olla myös tulevaisuudessa, koulutusta täytyy kehittää ja uudistaa, ja sitä me teemme nyt kärkihankkeena.

Mitä sitten tulee tähän leikkauskeskusteluun — sehän on käyty aika monta kertaa tässä salissa — niin siinä lienee iso kuva se, että kaikki ovat suurin piirtein samassa veneessä siinä asiassa. Sekä edellisellä vaalikaudella että tällä vaalikaudella on jouduttu tiivistämään ja tehostamaan koulutusta, sen tosiasian edessä me vain olemme.

Mutta kysymys: Minun mielestäni meidän pitäisi lähteä luomaan vähän isommalla penselillä tulevaisuuskuvaa rakentavassa hengessä suomalaisesta koulutuksesta. On paljon kysymyksiä, joita meidän pitää ratkaista, että me pysymme tässä Euroopan laajuisesti ja maailmanlaajuisesti kiihtyvässä kilpailussa mukana. Olisiko, ministeri, paikallaan esimerkiksi parlamentaarinen työ vahvistettuna asiantuntijoilla, jossa kaikki puolueet pääsisivät olemaan mukana ja jossa luotaisiin kuvaa (Puhemies koputtaa) 2019 jälkeisestä ajasta? Se on Suomelle todella tärkeä kysymys.

16.16 Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro):

Arvoisa puhemies! Suomi on koulutuksessa maailmalla hyvin tunnettu maa. Meillä on sellaista osaamista, joka kiinnostaa maailmalla koulutuksen kehittämisessä, ja viimeksi tänään komissaari Thyssenin kanssa oli mahdollisuus Suomessa keskustella esimerkiksi meidän erinomaisesta ammatillisesta koulutuksestamme.

Mitä tulee tähän kehittämistyöhön, niin olen itse asiassa juuri lähestynyt eduskuntaryhmiä ja pyytänyt nimeämään edustajia parlamentaariseen ryhmään, jonka tavoitteena on pohtia itsenäisyyden 100-vuotisjuhlavuoden aikana suomalaisen peruskoulun tulevaisuuden kehittämislinjoja ja sellaisia teesejä siihen, miltä pohjalta suomalaista peruskoulua kehitetään niin, että se on maailman paras myöskin tulevaisuudessa. Ja toivon, että me voimme käydä tästä asiasta sellaista rakentavaa, hyvää keskustelua, jossa katsotaan nimenomaan vahvasti tulevaisuuteen ja jossa tehdään juhlavuoden teeman mukaisesti suomalaisen peruskoulun tulevaisuutta yhdessä.

Punkt i protokollet PR 112/2016 rd

16.17 Mikaela Nylander r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllähän tämä keskustelu taas tänään osoittaa sen, että tarvitsisimme pitkäjänteisyyttä ja meidän tulisi nähdä kokonaisuuksia. Kyllä se yhteinen kansallinen visio tästä koulutuksesta ihan varhaiskasvatuksesta yliopistokoulutukseen asti tarvitaan juuri nyt, kun hallitus joutuu tekemään hyvin kipeitä leikkauspäätöksiä. Olen erittäin iloinen siitä, että kansallinen parlamentaarinen peruskoulufoorumi on nyt päätetty perustaa, mutta voitaisiinko sen yhteydessä ajatella, että muutkin koulutusalat liittyisivät jotenkin siihen? Elikkä edustaja Puumalalla oli kyllä todella hyvä kysymys: voitaisiinko tätä foorumia vähän laajentaa? Minä luulen, että se palvelisi koko kantakuntaa, että löydetään se yhteinen visio.

16.18 Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro):

Arvoisa puhemies! Olen aivan samaa mieltä edustajan kanssa siitä, että tarvitaan pitkäjänteistä kehittämistä, ja meillä Suomessa siitä onkin pitkät perinteet. Tosiasiahan on se, että verrattuna moniin muihin maihin suomalaista koulutusjärjestelmää kehitetään hyvin pragmatteisesti eivätkä esimerkiksi hallitusten vaihdokset tähän suureen linjaan vaikuta. Samoin meillä asiantuntijat on hyvin tuotu tämän koulutuspolitiikan ja koulutuksen kehittämisen ytimeen ja meillä on myös vahva tutkimussidonnaisuus, josta halutaan pitää kiinni. Juuri tätä ajatusta ajattelimme vaalia myös tässä peruskoulun kehittämistyössä, tässä visiotyössä tai teesien rakentamisessa itsenäisyyden 100-vuotisjuhlavuonna. Mikään ei estä tietenkään sitä keskustelua käymästä myöskään laveammalla perspektiivillä, mutta tämä työ on ennen kaikkea ajateltu peruskoulun kehittämiseen, koska se on ihan meidän suomalaisen koulutusjärjestelmän kruununjalokiviä ja sen tilanteesta voidaan monesta syystä olla myöskin huolissaan tällä hetkellä, koska nähdään, että oppimistulokset ovat olleet laskussa, ja samoin tämä tasa-arvo (Puhemies: Aika!) herättää huolta.

16.20 Peter Östman kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallitus sanoo tekevänsä rakenneuudistuksia koulutussektorilla, mutta tosiasiaassa ammatilliseen koulutukseen kohdistetaan ensi vuonna rajuja säästöjä, 190 miljoonaa euroa.

Edustaja Puumala halusi maalata isolla pensselillä. Niin me varmaan kaikki haluaisimme, mutta nykyleikkaustahti on niin kova, ettei ole varaa edes pieneen pensseliin. Ammatillinen koulutus on uudistettava suunnitelmallisesti. Miksi teette nyt päätöksiä hätiköidysti? KD:llä olisi tarjolla rahoitusratkaisuja, jos katsotte meidän vaihtoehtobudjettiamme.

16.20 Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro):

Arvoisa puhemies! Ammatilliseen koulutukseen kohdistuvat säästöt ovat tulleet minun pöydälleni edelliseltä hallitukselta, ja kaikki tämän eduskunnan puolueet ovat olleet niistä päättämässä. Mutta sen sijaan tähän rakenteelliseen uudistukseen, ammatillisen koulutuksen reformiin, kannustan edustajaa hyvin syvällisesti perehtymään. Sitä on tehty ammatillisen koulutuksen kentän kanssa yhdessä. Se on herättänyt hyvin paljon siellä kentällä myöskin innostusta, 1 500 ihmistä on osallistunut tähän hyvin osallistavaan ja aika eri tavalla tehtyyn valmisteluun.

Keskeisiä ajatuksia on se osaamisperusteisuus, mikä antaa meille myöskin mahdollisuuksia kehittää myös muilla koulutusasteilla vähän saman ajatuksen pohjalta. Rahoitusta uudistetaan kannustavammaksi. Työpaikoilla tapahtuvaa oppimista lisätään. Rakenneta-

Punkt i protokollet PR 112/2016 rd

an yksilöllisempiä polkuja ja rakennetaan sellaista tulevaisuuden ammatillista koulutusta, joka antaa valmiuksia hyvin erilaisille oppijoille ja myöskin siihen uranaikaiseen kehittymiseen nykyistä paremmin. Eli minä näen, että ammatillisen koulutuksen puolella tulevaisuus näyttää näistä vaikeista leikkauksista ja taloustilanteesta huolimatta siinä mielessä valoisalta, että tämä rakenneuudistus (Puhemies: Aika!) on hyvin toivottu kentällä.

Frågan slutbehandlad.